

Олександр Вітюк

СТАНОВЛЕННЯ ПЕРШИХ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ МІГРАЦІЙНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ (1991–1994)

THE FORMATION OF THE FIRST STATE BODIES OF THE MIGRATION SERVICE OF UKRAINE (1991–1994)

DOI: 10.58407/litopis.250306

© О. Вітюк, 2025. CC BY 4.0

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-1749-507X>

Мета статті: проаналізувати на основі джерел становлення перших державних органів міграційної служби України (1991–1994), проблеми, які виникали в ході їхньої практичної діяльності під час реалізації державної політики у сферах міграції, діяльність яких до сьогодні не була спеціальним об'єктом дослідження в історичній науці. **Методологічною основою** дослідження є принципи історизму, наукової об'єктивності та систематичності, що дало можливість неупереджено з'ясувати логічні зміни в історичному процесі. **Методи дослідження** представлені як загальнонауковими (історичний, логічний), так і спеціальними (історико-порівняльний, історико-генетичний, предметно-хронологічний, ретроспективний) методами. **Наукова новизна** дослідження полягає в першій спробі комплексного аналізу становлення перших державних органів міграційної служби України, діяльність яких стала основою для формування та реалізації сучасної міграційної політики України, подальшого утворення єдиного державного органу виконавчої влади – Державної міграційної служби України. **Висновки** відповідають поставленій меті дослідження. Глибокий аналіз джерельної бази дозволив з'ясувати становлення перших державних органів міграційної служби України (1991–1994), їх повноваження, виявив значні проблеми при формуванні та реалізації національної міграційної політики, яка лише зароджувалася.

Ключові слова: громадянство, міграція, нелегальна міграція, мігрант, еміграція, імміграція, біженці, особа без громадянства.

The purpose of the article: to analyze, based on sources of the formation of the first state bodies of the migration service of Ukraine (1991–1994), problems that arose in the course of their practical activities in the implementation of state policy in areas of migration, activities of which have not been a special object of study in historical science to date. **The methodological basis of the study** is principles of historicism, scientific objectivity and systematic character, which made it possible to impartially clarify logical changes in the historical process. **The research methods** are presented by both general scientific methods (historical, logical) and special ones (historical-comparative, historical-genetic, subject-chronological, retrospective). **The scientific novelty of the study** lies in the first attempt at a comprehensive analysis of the formation of the first state bodies of the migration service of Ukraine, activities of which became the basis for the formation and implementation of the modern migration policy of Ukraine, the further formation of a single state body of executive power – the State Migration Service of Ukraine. **Conclusions** correspond to the stated purpose of the study. An in-depth analysis of the source database allowed us to clarify the formation of the first state bodies of the migration service of Ukraine (1991–1994), their authority, and revealed significant problems in the formation and implementation of the national migration policy, which was only just emerging.

Key words: citizenship, migration, illegal migration, migrant, emigration, immigration, refugees, stateless person.

Світовий досвід регулювання міграційних процесів сприяв зародженню та виробленню власного ефективного національного міграційного законодавства, утворенню державних органів для його формування та реалізації на належному рівні. Водночас, говорити з упевненістю про ефективність діяльності перших державних органів міграційної служби України у 1991–1994 рр., у зв'язку з їх реструктуризацією та постійними реорганізаційними процесами, на цьому етапі слід з поглибленою увагою.

Серед сучасних дослідників, які займалися окремими аспектами становлення державних міграційних органів на початковому етапі їх становлення, слід виокремити роботи Д. Голобородька¹, Д. Гуріна², О. Малиновської³, В. Пекарчука⁴, В. Посмітної⁵. Фактичний матеріал до вивчення міграційних процесів після проголошення незалежності України міститься у відомих загальних працях з вітчизняної історії, багатосерійному 15-ти томному науковому виданні «Україна крізь віки»⁶, за загальною редакцією директора Інституту історії України НАН України, академіка В. Смолія. Переважна більшість матеріалу стосується становлення незалежності України, також виокремлено проблему, яка актуальна й на сьогодні – питання реальних проблем біженців та протидії нелегальній міграції⁷.

До перших державних органів, які на початковому етапі незалежності нашої держави сприяли формуванню та реалізації державної політики у сферах міграції, варто віднести Комітет у справах національностей при Кабінеті Міністрів УРСР⁸ (далі – Комітет) та Міністерство України у справах національностей та міграції⁹ (далі – Міністерство). Однак, проаналізувавши функціональні повноваження цих державних органів, зазначаємо, що питання міграційної політики були не на першому місці – пріоритетом, як не дивно, була політика національних відносин.

Комітет було утворено відповідно до постанови Кабінету Міністрів УРСР «Про утворення Комітету у справах національностей при Кабінеті Міністрів УРСР»¹⁰ від 09.07.1991 № 79. Нормативним підґрунтям до його утворення були: Указ Президії Верховної Ради УРСР «Про утворення Державного комітету Української РСР у справах національностей» від 29.03.1990 № 8984-XI¹¹ та Закону Української Соціалістичної Республіки «Про міністерства і державні комітети Української РСР»¹² від 03.08.1990 № 150-XII, який було прийнято відповідно до Декларації про державний суверенітет, прийняті Верховною Радою Української РСР 16.07.1990.

Важливо зазначити, що фундаментальні передумови до створення «єдиної міграційної служби» – Державної міграційної служби України – були закладені у Декларації про державний суверенітет, зокрема в розділі IV «Громадянство Української РСР» було визначено, що Українська РСР регулює імміграційні процеси¹³.

Головними завданнями Комітету були такі: проведення єдиної державної політики в галузі міжнаціональних відносин з урахуванням інтересів кожної національності, історичних традицій та національних особливостей, економічних і духовних потреб; здійснення контролю за виконанням законодавства з національних питань; створення умов для забезпечення соціально-культурних потреб, відродження та розвитку культур і мов національних груп, які проживають на території республіки, сприяння діяльності їх громадських формувань; сприяння проведенню кадрової політики, спрямованої на забезпечення представництва національностей, які проживають на території республіки (з урахуванням ділових і професійних якостей), в органах управління, у керівництві господарських органів і соціально-культурних закладів; вираження і захист інтересів народу Української РСР в СРСР і в регіонах України, а також в інших країнах¹⁴. Головою Комітету було призначено Ю. Олененка¹⁵, який мав одного заступника – Р. Чічлаву¹⁶, чисельність працівників апарату складала 25 осіб¹⁷. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів Української РСР «Пи-

¹ Голобородько Д. До питання компетенції Державної міграційної служби України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2013. № 3 (67). С. 157–163.

² Гурін Д. Правовий статус Державної міграційної служби в забезпеченні реалізації державної політики у сфері міграції. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 7. С. 144–148.

³ Малиновська О. Міграція та міграційна політика в Україні: трансформації доби незалежності. *Migration & law*. 2021. Vol. 1. Iss. 1. С. 10–26.

⁴ Пекарчук В. Розподіл повноважень органів державної влади України у сфері культури етноменшин: основні тенденції 1990–2000-х рр. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2016. № 1 (80). С. 36–45.

⁵ Посмітна В. Державна міграційна служба України як суб'єкт забезпечення адміністративної правосуб'єктності мігрантів. *Juris Europensis Scientia*. 2022. Вип. 2. С. 87–93.

⁶ Україна крізь віки: У 15 т. / За ред. А. Смолія. Київ: Альтернативи, 2000. Т. 14. 260 с.

⁷ Україна крізь віки. 1999. Т. 15. 352 с.

⁸ Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (далі – ЦДАВО України). Ф. 2. Оп. 15. Спр. 2139. Арк. 1.

⁹ Там само. Ф. 5233. Оп. 1. Спр. 146. Арк. 47.

¹⁰ Там само. Ф. 2. Оп. 15. Спр. 2139. Арк. 1–2.

¹¹ Там само. Арк. 3.

¹² Там само. Арк. 4–6.

¹³ Декларація про державний суверенітет України № 55-XII 16 липня 1990 р. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1990. № 31. Ст. 429. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12#Text>.

¹⁴ ЦДАВО України. Ф. 2. Оп. 15. Спр. 2139. Арк. 1.

¹⁵ Там само. Арк. 2.

¹⁶ Там само. Ф. 5252. Оп. 1-ос. Од. зб. 11. Арк. 211.

¹⁷ Там само. Ф. 2. Оп. 15. Спр. 2141. Арк. 165.

тання у справах Комітету у справах національностей при Кабінеті Міністрів УРСР»¹⁸ від 01.08.1991 № 118, Комітету було дозволено утворити колегію у складі 5 осіб, однак, головними нововведенням була рекомендація виконкомом обласних, Київської та Севастопольської міських рад народних депутатів про введення у штат їх апарату посад висококваліфікованих спеціалістів з національних питань. Як бачимо, питання міграційних процесів та їх регулювання, не було першочерговим, однією із причин цього була, зокрема, відсутність кваліфікованих фахівців у сфері міграційної політики.

На початку 1990-х рр. держава майже не регулювала самоплинні зовнішні міграційні потоки, а законодавчі акти приймалися не свідомо, а здебільшого під тиском обставин¹⁹. О. Малиновська зазначала, що упродовж десятиліття незалежності міграційна політика йшла за подіями, реагувала на них, а не була результатом детального вивчення ситуації та пошуків оптимальних методів досягнення цілей²⁰. Як наслідок, Україна вийшла на арену різноспрямованих та різнохарактерних міграційних процесів невідповідною. Слід відзначити, що О. Малиновська одна з перших підтримала ідею щодо створення єдиної міграційної служби.

Необхідність створення та ефективного функціонування окремого єдиного державного органу, який би опікувався всіма питаннями міграційної політики, було питанням часу.

Визначення своїх повноважень Комітет де-юре отримав лише в лютому 1992 р., після прийняття постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Комітет у справах національностей при Кабінеті Міністрів України»²¹ від 12.02.1992 № 71.

Відповідно до Положення, Комітет став центральним органом державного управління. Для реалізації поставлених завдань Комітет забезпечував: створення разом з іншими органами державного управління умов для задоволення соціально-економічних і духовних потреб, відродження й розвитку в Україні національних культур, мов і традицій; сприяння проведенню кадрової політики, спрямованої на забезпечення представництва громадян України різних національностей (з урахуванням їхніх ділових і професійних якостей) в органах державного та господарського управління; сприяння задоволенню національно-духовних потреб українців, які проживають за межами України²².

Комітет був наділений важливими правами, зокрема, щодо утворення в разі необхідності, у межах своєї компетенції, міжвідомчих комісій та експертних груп; проведення конгресів, конференцій, симпозіумів, нарад, семінарів з питань національної політики; разом з органами державного управління та національними громадськими об'єднаннями надавати практичну допомогу у створенні культурно-просвітницьких центрів, фондів розвитку національних культур та інших формувань, в організації концертно-театральної та виставкової діяльності відповідно до потреб духовного розвитку національностей України²³.

З ініціативи Комітету було утворено Республіканську комісію у справах депортованих народів Криму відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про деякі питання, пов'язані з поверненням кримських татар у Кримську АРСР»²⁴ від 28.01.1992 № 42, для вирішення практичних питань, пов'язаних із поверненням депортованих народів Криму на свою історичну батьківщину та в місця їх традиційного проживання; Фонд депортованих народів Криму, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про утворення Фонду депортованих народів Криму»²⁵ від 14.03.1992 № 132, основними завданнями якого були організація виконання та фінансування державних програм з розв'язання проблем депортованих у 1940-ві рр. народів Криму на свою історичну батьківщину та в місця їх традиційного проживання.

Не менш важливою варто відзначити діяльність Комітету в напрямку розвитку та збереження історичних цінностей півдня України, забезпечення регіону людськими ресурсами шляхом створення компактного проживання німців, які переселялися з інших республік колишнього СРСР. Для реалізації цієї сфери діяльності при Комітеті Указом Президента України «Про утворення Українсько-німецького фонду» від 23.01.1992 № 51/92 було утворено Українсько-німецький фонд²⁶: для організації та фінансування заходів щодо повернення депортованих німців у місця їх історичного проживання на території України,

¹⁸ ЦДАВО України. Ф. 2. Оп. 15. Спр. 2141. Арк. 164.

¹⁹ Романюк М. Міграції населення України за умов перехідної економіки. Методологія і практика регулювання. Львів, 1999. С. 41.

²⁰ Малиновська О. Основні засади міграційної політики України та майбутні сценарії розвитку. *Проблеми міграції*. 2002. № 1 (19). Т. 7. С. 20.

²¹ ЦДАВО України. Ф. 2. Оп. 15. Спр. 2615. Арк. 127.

²² Там само. Арк. 128–129.

²³ Там само. Ф. 2. Оп. 15. Спр. 2615. Арк. 130.

²⁴ Там само. Спр. 2614. Арк. 99–100.

²⁵ Там само. Спр. 2618. Арк. 183–184.

²⁶ Там само. Ф. 5233. Оп. 1. Спр. 40. Арк. 101–102.

а також сприяння соціальному, економічному та культурному розвитку областей України, в які вони повертаються²⁷.

У квітні 1992 р. з ініціативи Ради національних товариств України при Комітеті, відповідно до Указу Президента України «Про Фонд розвитку культур національних меншин України»²⁸ від 29.04.1992 № 279/92, було створено Фонд розвитку культур національних меншин України. Важливими завданнями Фонду були фінансування програм професійної підготовки і перепідготовки в Україні та за кордоном представників національних меншин, програм їх мовного навчання та національно-культурного розвитку; направлення у встановленому порядку за рахунок коштів Фонду в зарубіжні країни громадян для навчання, стажування, вивчення передового досвіду в центрах науки і культури, участі в семінарах, симпозіумах і конференціях; утворення відділень і представництв Фонду на території України, а також його представництв у зарубіжних країнах²⁹.

Працівниками Комітету значна увага також приділялася підготовці проєктів нормативно-правових актів, що по суті мало бути одним із основних його завдань. Слід відзначити підготовлену працівниками Комітету Декларацію прав національностей України³⁰. Регулювання міграційної політики на рівні держави для України було новим явищем загальнонаціонального масштабу, не достатньо вивченим, що свідчило про надзвичайно малу кількість працівників з відповідною освітою та досвідом із цього напрямку в Комітеті, що стало наслідком великої плинності кадрів. Ще одну значну проблему діяльності Комітету вбачаємо у відсутності його територіальних органів на місцях, що свідчило про маловивчені проблеми регіонів та централізацію прийняття рішень.

Питанням міжнаціональних відносин приділялося чимало уваги, водночас питання формування та реалізації власної міграційної політики все більше обговорювалося в державницьких колах як необхідного і важливого вектору розвитку України. Відповідні рішення були прийняті. З метою подальшого вдосконалення роботи у сфері міжнаціональних відносин та міграційних процесів Указом Президента України «Про Міністерство України у справах національностей та міграції» від 26.04.1993 № 145/93 було утворено Міністерство³¹.

Указане Міністерство було утворено на базі Комітету. Причому ініціатором його утворення був Кабінет Міністрів України. І на те були вагомі причини, оскільки значного розвитку набули проблеми біженців та емігрантів, а державного органу, який би опікувався цими питаннями, не було. Прем'єр-міністр України Л. Кучма звернувся листом до Президента України Л. Кравчука від 23.04.1993 № 28-879/2³² щодо утворення Міністерства, мотивуючи таке рішення щораз більшою увагою до проблем міграції, можливістю в поліпшенні координації діяльності державних органів і громадських об'єднань у сфері міжнаціональних відносин і міграційних процесів та більш ефективному та раціональному виконанню завдань, пов'язаних із поверненням в Україну депортованих громадян, емігрантів та біженців, зміцненням і розширенням зв'язків із діаспорою.

Юридичне оформлення повноважень Міністерства відбулося 26.06.1993³³, після прийняття постанови Кабінету Міністрів України № 487. Міністерство, на відміну від Комітету, могло мати в шестеро більше працівників, чотирьох заступників Міністра та колегію у кількості 13 осіб, що зі свого боку могло охоплювати більше напрямків діяльності.

До складу Міністерства входили такі структурні підрозділи: Управління у справах національних меншин, до якого входили відділи національно-культурного розвитку та у справах національних відносин у регіонах; Управління у справах української діаспори та етнонаціонального розвитку (відділ у справах української діаспори, відділ у справах етнонаціонального розвитку); Управління у справах міграції, біженців та депортованих (відділ у справах міграції та біженців, відділ у справах депортованих); Інформаційно-аналітичне управління у складі трьох відділів – ситуативного аналізу та прогнозування; інформації, автоматизації та комп'ютерних баз даних і пресцентру; Управління правового регулювання у складі відділів законопроектних робіт та контролю за дотриманням законодавства; Управління інвестицій і матеріальних ресурсів (відділ інвестицій, відділ будівництва і матеріальних ресурсів); Управління економіки і фінансів (відділ економіки та відділ фінансів); Управління справами, у складі якого були відділи загальний та господарський. Як

²⁷ ЦДАВО України. Ф. 5233. Оп. 1. Спр. 40. Арк. 174.

²⁸ Там само. Спр. 43. Арк. 75.

²⁹ Там само. Арк. 77.

³⁰ Там само. Ф. 5252. Оп. 1-ос. Од. зб. 3. Арк. 27.

³¹ Там само. Ф. 5233. Оп. 1. Спр. 146. Арк. 47.

³² Там само. Арк. 48–49.

³³ Там само. Ф. 2. Оп. 15. Спр. 3123. Арк. 26–27.

окремі підрозділи діяли відділи листів і прийому громадян; міжнародних зв'язків; кадрів і спецроботи; редакційно-видавничий³⁴.

У повноваженнях Міністерства, уперше в історії України, було зазначено про формування та реалізацію державної політики у сфері національних відносин та міграції. Основними завданнями Міністерства стали: підготовка спільно з іншими органами державної влади пропозицій щодо формування та реалізації державної політики у сфері національних відносин та міграції населення; забезпечення відповідно до чинного законодавства захисту прав і соціальних гарантій незаконно депортованих з України та мігрантів; сприяння задоволенню національно-культурних та освітніх потреб українців, які проживають за межами України, зміцненню їх зв'язків з Україною, а також безпосереднє нововведення щодо участі в міжнародному співробітництві у сфері національних відносин та міграції та відповідній підготовці із цих питань міжнародних договорів та угод³⁵.

Міністерство безпосередньо займалося питаннями підготовки пропозицій Кабінету Міністрів України про квотування імміграції, умов і порядку адаптації іммігрантів, а також брало участь у розробці проєктів документів з питань трудової міграції громадян України за кордон та іноземних громадян в Україну³⁶. У межах своїх повноважень Міністерство видавало накази з національних питань та міграції, які були обов'язковими до виконання для центральних і місцевих органів державної влади, а також підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності³⁷.

Значимою подією в діяльності Міністерства стало безпосереднє його залучення до роботи у складі міжвідомчої комісії з проведення паспортизації громадян, метою якої було здійснення оперативного керівництва проведення робіт, пов'язаних з виготовленням бланків паспортів, створення автоматизованої паспортної системи і технічне заповнення документів³⁸. Слід наголосити, що ці повноваження не були притаманними діяльності Міністерства, оскільки вся робота була сферою відповідальності Міністерства внутрішніх справ України. Однак, як показав час, указані функції були передані до сучасного державного органу у сфері міграції – Державної міграційної служби України, що стало одним із пріоритетних напрямків її діяльності до сьогодні.

Законодавчим підґрунтям щодо започаткування паспортизації населення було прийняття постанови Верховної Ради України «Про затвердження положень про паспорт громадянина України та свідоцтво про народження» від 26.06.1992 та Указу Президента України «Про паспорт громадянина України для виїзду за кордон» від 28.10.1993³⁹, якими визначалося, що видача паспорта громадянина України нового зразка та видача паспорта громадянина України для виїзду за кордон мали розпочатись у січні 1994 р.

У січні 1994 р. працівниками Міністерства підготовлено проєкти угод з Республікою Казахстан «Про співробітництво у сприянні добровільному поверненню депортованих осіб в Україну» та «Про співробітництво в забезпеченні прав осіб, що належать до національних меншин»⁴⁰. Відповідно були підготовлені матеріали про історію заселення та сучасні проблеми українців у Казахстані.

Не менш насиченим на заходи в діяльності Міністерства став березень 1993 р. Працівниками було підготовлено ряд проєктів нормативно-правових актів, зокрема: Указ Президента України «Про вшанування пам'яті жертв депортацій» та Угоду між Україною та Естонською Республікою про співробітництво в забезпеченні осіб, які належать до національних меншин. Підготовлено та проведено захід щодо презентації «Кобзаря» Т. Шевченка мовами греків Приазов'я, який було видано коштом Міністерства⁴¹.

На відміну від Комітету, Міністерством перед Кабінетом Міністрів України вперше було порушено питання про утворення органів міграційної служби України на місцях. Відповідно до Закону України «Про біженців» та з метою здійснення єдиної державної міграційної політики і створення системи державного контролю за імміграційними процесами, постановою Кабінету Міністрів України «Про створення органів міграційної служби в Україні» від 22.06.1994 № 428 було передбачено утворення органів міграційної служби в областях, містах Києві та Севастополі, які входитимуть до складу відповідних місцевих адміністрацій⁴². Ще в травні 1994 р. з Представником ООН в Україні⁴³ було підписано

³⁴ ЦДАВО України. Ф. 5252. Оп. 1-ос. Од. зб. 12. Арк. 47–51.

³⁵ Там само. Ф. 2. Оп. 15. Спр. 3123. Арк. 28–29.

³⁶ Там само. Арк. 31.

³⁷ Там само. Арк. 34.

³⁸ Там само. Спр. 3155. Арк. 24.

³⁹ Там само. Арк. 23.

⁴⁰ Там само. Ф. 5252. Оп. 1-ос. Од. зб. 12. Арк. 38.

⁴¹ Там само. Арк. 120.

⁴² Там само. Ф. 2. Оп. 15. Спр. 3734. Арк. 211.

⁴³ Там само. Ф. 5252. Оп. 1-ос. Од. зб. 13. Арк. 26.

угоду про технічне забезпечення міграційної служби в Україні, яка мала намір забезпечити технічну частину діяльності територіальних органів на місцях. Також було передбачено створення протягом двох років регіональних пунктів тимчасового розміщення біженців⁴⁴. Однак, положення про діяльність органів міграційної служби на місцях у 1994 р. так і не було прийнято, що стало, на нашу думку, однією із причин ліквідації Міністерства.

Міністерство було ліквідовано Указом Президента України «Про Міністерство України у справах національностей, міграції та культів»⁴⁵ від 25.07.1994 № 408/94.

Перші державні органи міграційної служби України – Комітет та Міністерство – протягом 1991–1994 рр. показали свою дієвість і прагнення до розвитку національної міграційної політики після здобуття Україною власної незалежності. Проблеми, які виникали в ході їх практичної діяльності, пов'язані з підбором кваліфікованого кадрового складу, фінансування програм та заходів, сприяння утвердження України на міжнародній арені як держави, що бореться за права своїх громадян, підштовхувало керівників вищої ланки держави до змін і поглибленого розвитку сфери міграції та державних органів, які нею опікувалися.

Перспективами подальших досліджень цієї тематики може слугувати залучення нових джерел з обласних державних архівів та розширення часових рамок до утворення Державної міграційної служби України в сучасному її вигляді.

References

Holoborodko, D. (2013). Do pytannia kompetentsii Derzhavnoi mihratsiinoi sluzhby Ukrainy [On the issue of the competence of the State migration service of Ukraine]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav – Scientific bulletin of the Dnipro state university of internal affairs*, 3 (67), P. 157–163. Dnipropetrovsk, Ukraine.

Hurin, D. (2020). Pravovyi status Derzhavnoi mihratsiinoi sluzhby v zabezpechenni realizatsii derzhavnoi polityky u sferi mihratsii [Legal status of the State migration service in ensuring the implementation of state policy in the field of migration]. *Pidpriyemnytstvo, hospodarstvo i pravo – Enterprise, business and law*, 7, P. 144–148. Kyiv, Ukraine.

Malynovska, O. (2002). Osnovni zasady mihratsiinoi polityky Ukrainy ta maibutni stsensarii rozvytku [Basic principles of migration policy of Ukraine and future development scenarios.]. *Problemy mihratsii – Migration issues*, 1 (19), T. 7, P. 18–26. Kyiv, Ukraine.

Malynovska, O. (2021). Mihratsiia ta mihratsiina polityka v Ukraini: transformatsii doby nezalezhnosti [Migration and migration policy in Ukraine: transformations of the independence era]. *Migration & law*, 1, 1, P. 10–26. Kyiv, Ukraine.

Pekarchuk, V. (2016). Rozpodil povnovazhen orhaniv derzhavnoi vlady Ukrainy u sferi kultury etnomenshyn: osnovni tendentsii 1990–2000-kh rr. [Distribution of powers of state authorities of Ukraine in the sphere of culture of ethnic minorities: main trends of the 1990s–2000s.]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav – Scientific bulletin of the Dnipro state university of internal affairs*, 1 (80), P. 36–45. Dnipropetrovsk, Ukraine.

Posmitna, V. (2022). Derzhavna mihratsiina sluzhba Ukrainy yak subiekt zabezpechennia administrativnoi pravosubiektnosti mihrantiv [State migration service of Ukraine as a subject of ensuring the administrative legal personality of migrants]. *Juris Europensis Scientia*, 2. P. 87–93. Odesa, Ukraine.

Romaniuk, M. (1999). Mihratsii naselennia Ukrainy za umov perekhidnoi ekonomiky. Metodolohiia i praktyka rehuliuвання [Migration of the population of Ukraine under conditions of a transitional economy. Methodology and practice of regulation]. Lviv, Ukraine.

Smolii, V. (Ed.). (1999). Ukraina kriz viky: U 15 t. [Ukraine through the ages: In 15 vols]. Kyiv, Ukraine.

Вітюк Олександр Олегович – кандидат історичних наук, заступник начальника Управління – начальник відділу інформаційно-аналітичного забезпечення та взаємодії з територіальними органами Управління інформаційно-аналітичного забезпечення та взаємодії з територіальними органами Департаменту організаційного забезпечення Державної міграційної служби України (вул. Володимирська, 9, м. Київ, 01001, Україна).

Vitiuk Oleksandr – candidate of historical sciences, Deputy Head of the Department – Head of the Department of Information and Analytical Support and Interaction with Territorial Bodies of the Department of Information and Analytical Support and Interaction with Territorial Bodies of the Department of Organizational Support of the State Migration Service of Ukraine (9, Volodymyrska St., Kyiv, 01001, Ukraine).

E-mail: voo_32@ukr.net

Дата подання: 27 листопада 2024 р.

Дата затвердження до друку: 5 червня 2025 р.

⁴⁴ ЦДАВО України. Ф. 5252. Оп. 1-ос. Од. зб. 13. Арк. 212.

⁴⁵ Там само. Ф. 5233. Оп. 2. Спр. 1. Арк. 47.

Цитування за ДСТУ 8302:2015

Вітюк, О. Становлення перших державних органів міграційної служби України (1991–1994). *Сіверянський літопис*. 2025. № 3. С. 52–58. DOI: 10.58407/litopis.250306.

Цитування за стандартом APA

Vitiuk, O. (2025). Stanovlennia pershykh derzhavnykh orhaniv mihratsiinoi sluzhby Ukrainy (1991–1994) [The formation of the first state bodies of the migration service of Ukraine (1991–1994)]. *Siverianskyi litopys – Siverian chronicle*, 3, P. 52–58. DOI: 10.58407/litopis.250306.

